

‘Υπεράσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού την περίοδο της κρίσης’

***Αθηνά Μαρούδα – Χατζούλη
Τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ
Πανεπιστήμιο Αθηνών***

- Κάθε μορφή κρίσης είναι συνυφασμένη με αλλαγές και απώλειες και τραυματικές εμπειρίες σε επίπεδο:
 - ενδοπροσωπικό
 - διαπροσωπικό
 - κοινωνίας - θεσμών

■ 1. Εξελικτικές κρίσεις

(πρώτη είσοδο στο σχολείο, ξεκίνημα της εφηβείας, απομάκρυνση από το σπίτι...)

■ - Περιστασιακές ή τυχαίες

(Τραυματικά γεγονότα - Θάνατος προσώπου, πυρκαγιά, σεισμική δόνηση...)

■ Κοινωνικοοικονομική – κοινωνικοπολιτική κρίση

(Πόλεμος –Γενοκτονίες – Κοινωνικοπολιτικές αναταραχές

ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

- - Κρίση και οι επιπτώσεις στη συναισθηματική κατάσταση του ατόμου:
- Σε επίπεδο ενδοπροσωπικό
 - απειλή,
 - φόβος του ανεξέλεγκτου, φόβος του ενδεχόμενου κινδύνου
 - συναισθήματα ανασφάλειας, ανημπόριας αβοηθησίας, ενοχών
 - απώλεια του συναισθήματος της βασικής εμπιστοσύνης
 - ενοχές: φταίει για αυτά που του συμβαίνουν

Σε διαπροσωπικό επίπεδο, η κάθε είδους κοινωνικοπολιτική κρίση φαίνεται να έχει άμεσες επιπτώσεις στη διαμόρφωση των στενών διαπροσωπικών σχέσεων.

Οι κοινωνικοί και πολιτισμικοί παράγοντες δρουν και επηρεάζουν καταλυτικά τις στενές διαπροσωπικές σχέσεις και αποτελούν ένα από τα βασικότερα αίτια των συγκρούσεων

- Συγκρούσεις μεταξύ ζευγαριών
- Συγκρούσεις στις οικογένειες
- Αισθήματα αποπροσανατολισμού- αναζήτηση νέων ισορροπιών

ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

■ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΠΟΛΙΚΕΣ κρίσεις:

η τρομοκρατία και η κοινωνική βία μετασχηματίζει κάθε πραγματικό σε μια κατάσταση πλήρους ασάφειας και αμφιβολίας

- διατάραξη των γραμμικών αφηγημάτων,*
- διατάραξη της ασφάλειας της καθημερινότητας και των κανόνων που την όριζαν.*

■ **2. Κρίση και επιπτώσεις στη Κοινωνία και θεσμούς**

- α) Αναπτύσσεται μια κουλτούρα άρνησης της τραυματικής κατάστασης
- β) Καταστρέφεται το δυνητικό πεδίο επαναδιαπραγμάτευσης και επεξεργασίας των τραυματικών γεγονότων
- γ) Αδυναμία συμβολοποίησης

■ (Winnicott, 1971, Klein, 1952)

-Καταστροφή του μεταβατικού δυνητικού πεδίου μπορεί να έχει σαν αποτέλεσμα παρανοειδείς/σχιζοειδείς παθολογικές καταστάσεις στα άτομα, τα οποία είτε χαρακτηρίζονται από μια ελάχιστη ικανότητα διαπραγμάτευσης της εξωτερικής πραγματικότητας είτε απορροφώνται τελείως από αυτήν.

ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

- : «Η μελέτη της συγκινησιακής ανάπτυξης της κοινωνίας πρέπει να είναι στενά συνδεδεμένη με τη μελέτη του ατόμου». (Winnicott,1986)
- Αντίστοιχα, η κατανόηση της επίδρασης κάθε κοινωνικοπολιτικής κρίσης και του τραυματογενούς κοινωνικού περιβάλλοντος επάνω στο άτομο και στις κοινωνικές ομάδες είναι άμεσα συνδεδεμένη με τους τρόπους που αυτή η επίδραση αναπαράγεται ασυνείδητα στις σχέσεις των ατόμων.

- Ο Rustin στο βιβλίο του *The Good Society and the Inner World* υποστηρίζει:
«ότι μελετώντας τη σύμπλοκη αναπτυξιακή οδό προς τη συμβολοποίηση όπως χαρτογραφείται από τις θεωρίες των αντικειμενοτρόπων σχέσεων (Klein, Winnicott, Bion) μπορεί να λειτουργήσει ως πλοηγός ανάμεσα στις παραπλανητικές και άκριτες ρητορικές του πολιτικού λόγου και της εσφαλμένης λογικής στην εύρεση κατευθύνσεων που θα αλλάξουν τις κοινωνικές δομές προς την επίτευξη ενός ‘αρκετά καλού και ασφαλούς περιβάλλοντος’ για το άτομο»

ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

- **δ) Διατάραξη των θεσμών – αδυναμία περίεξης: αδυναμία παροχής ασφάλειας για το παιδί και την οικογένεια**

Winnicott: Χωρίς ‘πίστη στο περιβάλλον’ η ανάπτυξη του παιδιού διακόπτεται, οι δυνητικοί χώροι συμβολοποίησης μολύνονται, ενώ παθολογικά συμπτώματα αναπτύσσονται στην προσπάθεια προσαρμογής του υποκειμένου στις περιβαλλοντικές αλλαγές.

ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

- Ερευνητικά δεδομένα υποστηρίζουν ότι οι ‘αντι-κοινωνικές τάσεις’ και οι καταστροφικές και επιθετικές συμπεριφορές που αναπτύσσονται σε περιόδους κρίσης οφείλονται στη διαρραγή των κοινωνικών ιστών και την απουσία των κοινωνικών παροχών και όχι σε εγγενείς ιδιοσυγκρασιακούς καταστροφικούς παράγοντες (Rustin, 2006)

ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

- Σύμφωνα με την κλαινική θεώρηση το ψυχοκοινωνικό τραύμα μπορεί να οδηγήσει από τη μικρή ηλικία σε ‘προγραμματισμένη’ καταστρεπτικότητα που δύσκολα εξαλείφεται με απλά βελτιωτικά μέτρα

Klein, M. (1935)

ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Στη διαμόρφωση των δικαιωμάτων του παιδιού ουσιαστική σημασία έχουν οι τεχνο-επιστημονικές αλλαγές και εξελίξεις:

- Πολιτική της γνώσης αποκτά ιδιαίτερη σημασία σε ένα αναδυόμενο πεδίο εμποπτείας με επιπτώσεις στην εκπαίδευση
- και με επιπτώσεις στα ψηφιακά δικαιώματα αλλά και προβλήματα του εθισμού στο διαδίκτυο

■ Διεθνής Σύμβαση ΟΗΕ για τα δικαιώματα του Παιδιού.

Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού υιοθετήθηκε ομόφωνα από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών το 1989 και τέθηκε σε ισχύ στις 2 Σεπτεμβρίου 1990. Μέχρι σήμερα έχει επικυρωθεί από 191 χώρες. Στην Ελλάδα κυρώθηκε στις 2 Δεκεμβρίου του 1992 με τον Ν.2101/92

ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

■ Διεθνής Σύμβαση ΟΗΕ για τα δικαιώματα του Παιδιού.

- Ρυθμίζει τις υποχρεώσεις των κρατών για την προστασία και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού.
- Αναγνωρίζει τα παιδιά
ως υποκείμενα δικαιωμάτων,
ως άτομα που μπορεί να έχουν άποψη,
να συμμετέχουν ανάλογα με την ηλικία τους στις αποφάσεις
που τα αφορούν
να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες
να τυγχάνουν του ανάλογου σεβασμού από τους ενήλικες.
- Η αντίληψη αυτή μετατρέπει τη σχέση παιδιών/γονέων και παιδιών/ενηλίκων από σχέση εξουσίας σε σχέση αμοιβαιότητας και αλληλοσεβασμού προς όφελος και των δύο.

ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

■ Κατηγορίες δικαιωμάτων:

α) Τα Δικαιώματα Επιβίωσης

- το δικαίωμα του παιδιού για ζωή και τις ανάγκες που είναι πιο βασικές για την ύπαρξή του.
- ένα επαρκές επίπεδο διαβίωσης, στέγη, διατροφή και πρόσβαση σε ιατρικές υπηρεσίες.

ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

- **β) Τα Δικαιώματα Ανάπτυξης – Εξέλιξης**
που συμπεριλαμβάνουν όλα όσα τα παιδιά χρειάζονται για να μπορέσουν να εκμεταλλευθούν στο έπακρο τις δυνατότητές τους. Όπως:
 - το δικαίωμα της εκπαίδευσης,
το παιχνίδι και η αναψυχή,
οι πολιτιστικές εκδηλώσεις,
η πρόσβαση σε πληροφορίες
η ελευθερία της σκέψης, της συνείδησης και
της θρησκείας.

ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

■ γ) Τα Δικαιώματα Προστασίας

- Προφύλαξη από κάθε είδους κακοποίηση, αμέλεια και εκμετάλλευση, ενδοοικογενειακή βία.
- Καλύπτουν θέματα όπως:
 - ειδική φροντίδα για προσφυγόπουλα, βασανιστήρια,
 - κακοποίηση στο σωφρονιστικό σύστημα,
 - ανάμειξη σε εμπόλεμες διαμάχες,
 - εργασία ανηλίκων,
 - χρήση ναρκωτικών
 - σεξουαλική εκμετάλλευση, εκπόρνευση
 - επαιτεία,
 - πορνογραφία, το
 - δουλεμπόριο, κ.λπ.

■ δ) Τα Δικαιώματα Συμμετοχής

που επιτρέπουν στα παιδιά να παίζουν ενεργό ρόλο στις κοινωνίες και τα έθνη τους. Αυτά περιλαμβάνουν την ελευθερία να εκφράζουν γνώμη, να έχουν λόγο σε ζητήματα που αφορούν στη ζωή τους, να συμμετέχουν σε οργανώσεις και να συναθροίζονται ειρηνικά.

ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ